

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA, Președinte la Curtea de Apel București

Prim - Redactor

V. ANGHELOVICI

Dr. în drept de la Paris, Magistrat

Fondator & Ad-tor

ION S. CODREANU

Avocat

Secretar de Redacție

E. C. DECUSARA

Dr. dela Paris, Șeful Statisticii judiciare

ABONAMENTUL

Pe an, în România 100 lei
6 luni 50 „
3 luni 25 „

APARE ODATA PE SAPTAMANA
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI, 5

Lângă Palatul Justiției

— TELEFON 13/29 —

Rugăm cu insistență pe onorații noștri abonați a trimite prin mandat poștal plata abonamentelor datorate, pe adresa d-lui Codreanu, la ziar, sau să plătească incasatorilor noștri D. Niculescu pentru provincie și C. Petculescu pentru capitală, singurii împuterniciți a încasa sume și libera chitanțe din registrul cu matcă prevăzut cu stampila ziarului. Pentru BUCOVINA a bine voit a primi reprezentanța d-l Dr. OCTAVIAN SCALAT, avocat din Cernăuți, care este autorizat a primi publicațiuni, anunțuri și abonamente și a încasa sumele cuvenite, eliberând chitanțe descărcătoare din registrul prevăzut cu stampila ziarului „Curierul Judiciar”. Rugăm a i se da tot concursul.

SUMAR

— Acrescământul legatelor (Art. 929 c. civil) de d-l Profesor G. Plastara;

— Un an de Justiție Românească în Basarabia, de d-l Prim-președinte Vespasian Erbiceanu;

— Tot art. 323 Pr. civilă, de d-l avocat Const. Opreșcu;

— Cronica Judiciară: Ordonanță de evacuare pentru abuz de folosință. — Se consideră ca un abuz de drept poprirea unei sume prea mari în raport cu datorita. — Forța majoră constatată, are asupra executărilor convențiilor un efect rezulatoriu absolut. — Dobânda asupra bonurilor de rechiziție, de d-l avocat Ioșef Cohen.

JURISPRUDENȚA:

— Tribunalul Romanai secția I: Banca Comercială și agricolă din Caracal cu D. I. Dinu și I. Stănculescu și Tribunalul comercial Ilfov secția I: Banca Rahova-Bragadiru cu C. I. Alexandrescu (Dacă în afară de dobânda legală, ce curgea de drept la o schimbă, se poate reclama o dobândă convențională stipulată prin oșbit act?), cu o Notă de d-l judecător I. N. Fintescu.

— Legea pentru organizarea și administrarea Teatrelor (Art. 7 lit. e), de d-l avocat Al. Velescu.

Rezumatele jurisprudenței Curților de apel și Casație

— Apel I: Ordonanță prezidențială. Decretul lege No. 1480/917. Autoritate de lucru judecat. Statul. Condamnarea la cheltueli. Decretul lege No. 3603/918.

— Apel II: Apel. — Petiția de apel. — Ce condițiuni trebuie să îndeplinească? Art. 69, 326 și 333 pr. civilă.

— Apel III: Societate. — Adunarea generală. — Anunțarea în ziarele franceze. — Forța majoră. — Nesuspendarea efectului deciziunilor luate de adunarea generală a societății.

— Apel IV: Apel. — Motive. — Necomunicare. — Art. 236 și 69 pr. civilă. — Decădere

— Casație I: Legea judecătorilor de ocoale. — Modul de îndeplinire al procedurii pentru citarea părților. — Art. 61 din lege, 89 din regulament și art. 152 pr. c.

— Casație II: Militari în concediu sau permisii. — Infrațiuni de drept comun. — Competința instanțelor ordinare chiar în timp de război. — Art. 53 codul just. militar și art. 31 titlul II adițional.

— Casație III: Legea de organizare judecătorească. — Magistrat dispensat de servicii. — Avizul Consiliului disciplinar. — Necitarea magistratului. — Măsură ilegală. — Art. 135 al legii.

Acrescământul legatelor

(Art. 929 c. civ.)

O teorie a cărei obârșie o găsim în dreptul roman, pe care vechiul drept francez a modificat-o în unele puncte, pe care codul nostru civil o consacră în art. 929 (= art. 1044 și 1045 c. civ. fr.) și care oferă în practică dificultăți de aplicațiune: *dreptul de acrescământ în materie de legate*.

Se știe că *jus accrescendi* sau *adacrescendi*, într'un mod general, este dreptul moștenitorului de a-și vedea crescută partea sa, în cazul când unul din comoștenitori a renunțat la succesiune, cu partea renunțatorului.

În acest caz, moștenitorul care renunță este considerat că n'a fost nici odată moștenitor; partea sa profită coerezilor săi; dacă este singur, succesiunea este devolută gradului subsequent și, în fine, nimeni nu poate veni prin reprezentare la succesiunea eredelui renunțator (art. 696—668).¹⁾

Aceasta fiind accepsiunea generală a dreptului de acrescământ, ce se întâmplă în caz de revocare sau caducitate a unui legat?

Cine beneficiază de emolumentul legatului caduc? moștenitorul sau celălalt legatar?

Astfel se pune problema crescământului legatelor.

Vom vedea că în sistemul codului nostru civil, în anumite cazuri determinate de lege (art. 929), și numai în aceste cazuri, legatul caduc profită unui alt legatar; în toate celelalte cazuri, el rămâne moștenitorilor. O jurisprudență constantă însă, refuză de a soluționa această chestiune prin interpretarea strictă a menționatului text de lege și acordă judecătorului dreptul de a scruta intențiunea pre-

1) Cf. D. Alexandresco, *Succesiuni*, V^o *Dreptul de acrescământ*; Ambroise Colin et H. Capitant, *Cours élémentaire de droit civil*, tomul III, p. 916 și urm.; notă de Labbé, *Sirey*, 79. 1. 193; notă de Guinée, *Sirey* 98. 1. 181; Girard, *Droit, omain*, 905—908; Acariu, *Dr. român*, t. I, 363, 395 și urm.

zumată a testatorului, când aceasta se poate deduce din actul de dispozițiune testamentară.

Care sistem este mai bun: acela care rezolvă problema dinainte prin text de lege sau acel care se remite voinței testatorului?

Vom răspunde la această întrebare numai după ce vom fi trecut în revistă teoria romană a dreptului de acrescământ, modificările aduse vechiului drept și sistemul codului civil cu unele dificultăți de aplicare.

În privința dreptului roman, ²⁾ găsim în Instituțele lui Justinian, Cartea II, titlul XX, *De legatis*, § 8, următoarea regulă: *Si eadem res duobus legata sive conjunctim sive disjunctim, si ambo perveniant ad legatum, scinditur inter eos legatum: si alter deficiat, quia aut spreverit legatum aut vivo testatore decesserit aut alio quolibet modo defecerit, totum ad collegatarium pertinet. Conjunctim autem legatur, veluti si quis dicat „Titio et Seio hominem Stichum do lego disjunctim autem ita „Titio hominem Stichum do lego. Seio Stichum do lego. Sed et si expresscrit „eundem hominem Stichum“, aequè disjunctim legatum intelligitur.*

„Dacă același lucru a fost legat la două persoane, fie în mod conjunct fie în mod disjunct, dacă ambele ajung la legat, legatul se împarte între ele: dacă una din ele lipsește, pentru că sau repudiază legatul, sau a încetat din viață din timpul vieții testatorului, sau în orice alt mod ar lipsi, legatul aparține pentru totalitate colegatarului. Se leagează în mod conjunctiv în termenii următori: dau și legez pe sclavul Stichus lui Titius și lui Seius; disjunctiv, precum urmează: Dau și legez pe sclavul Stichus lui Titius, Dau și legez pe Stichus lui Seius. Dar dacă dispozițiunea ar cuprinde „pe același sclav Stichus, legatul ar fi de asemenea considerat ca făcut disjunctiv“.

Regula acrescământului legatelor este completată cu ceea ce spune jurisconsultul Paulus în Digeste, Cartea I, Titlu 16, *De verborum significatione*, Legea 142: *Triplici modo conjunctio intelligitur aut enim re per se conjunctio contingit, aut re et verbis, aut verbis tantum. Nec dubium est, quin conjuncti sint, quos et nomen et rei complexus jungit, veluti „Titius et Maevius ex parte dimidia heredes sunt“ vel ita „Titius Maeviusque heredes sunt, vel Titius cum Maevio ex parte dimidia heredes sunt,“ etc.*

Această regulă este următoarea: se admite acrescământul în favoarea colegatarilor pentru toate legatele făcute fără desemnarea de părți; se refuză acrescământul celor cu denumire de părți. Acrescământul este obligator și cu sarcini (cum onere) când legatul este conjunct; este facultativ și fără sarcini (*sine onere*) când legatul este disjunct.

Dreptul de acrescământ are de efect că colegatarul este considerat ca succesorul direct pentru tot, al testatorului, iar nu *portioni portionis* ai colegatarului, care nu ajunge la legat.

Textul deosebește 3 feluri de legate *conjunctim*, car! sunt de altfel cele 3 moduri clasice de legate conjuncte: *conjunctio re* când dispozițiunea poartă astfel: *Dau și legez pe sclavul Stichus lui Titius, dau și legez pe sclavul Stichus lui Maevius*. Dacă, în acest caz un legat devine caduc, este loc la acrescământ în favoarea celui alt colegatar. În acest caz, colegatarii, deși disjuncti *verbis*, sunt conjuncti *re*, de oarece fiecare i s'a legat eventual totalitatea lucrului. Colegatarul care prin acrescământ ia totalitatea legatului, are în cazul conjuncțiunii *re* un titlu puternic și de aceea, se hotăra la Romani că acrescământul era forțat, dar, în schimb, fără sarcini. 2) *conjunctio re et verbis*. Dispozițiunea sună astfel; *Las și legez lui Titius și Maevius pe sclavul Stichus*.

Dacă Maevius nu ajunge la legat, Titius culege totalitatea legatului și invers. Acrescământul este însă, în acest caz facultativ, adică colegatarul care profită, este liber să refuze legatul. Acrescământul este însă *cum onere*, adică în caz de acceptare, colegatarul suportă sarcinile legatului caduc. 3. *Conjunctio verbis tantum*, când testatorul întrebuițează formula: *Dau și legez lui Titius și Maevius, fondul Sempronian, fiecareia pentru jumătate (ex dimidia parte)*. În acest caz, nu exista drept de acrescământ pentru colegatar, în caz de caducitatea unui legat, iar legatul caduc trecea la moștenitor.

Acestea erau în dreptul roman, unele din regulele privitoare la acrescământul legatelor, ³⁾ adică în cazul când testatorul făcea legate având același obiect în favoarea mai multor persoane.

Vechiul drept francez a adoptat, în trăsăturile ei generale, teoria romană a acrescământului legatelor, cu singura deosebire, că a suprimat distincțiunile ce făceau Romanii între acrescământul forțat și facultativ, cu sarcini și fără sarcini, admitând că, în toate cazurile acrescământul are loc *cum onere* și este facultativ. Aceasta este regula pe care o enunța Potbier (*Donations testamentaires*, cap. VI, sect. V, §. §. 3—5).

În ceea ce privește dreptul modern, există, referitor la acrescământul legatelor, o deosebire între legislația franceză și cea română.

Sistemul codului civil francez este conținut în art. 1044 și 1045, astfel concepute:

Art. 1044: „Il y aura lieu à accroissement au profit de légataires, dans le cas où le legs sera fait à plusieurs conjointement. Le legs sera réputé

3) Pentru aceste reguli care au variat după epocă și după natura legatelor, a se vedea Girard, *eodem loco* și Accarias, *Droit romain*, tomul I, n-rile 395 și urm.

2) Vezi Girard, *Droit romain*, 905—908.

fait conjointement, lorsqu'il sera une seule et même disposition, et que le testateur n'aura pas assigné la part de chacun des colégataires dans la chose léguée“.

Art. 1045: „Il sera encore réputé fait conjointement, quand une chose qui n'est pas susceptible d'être divisée sans détérioration, aura été donnée par le même acte à plusieurs personnes, même séparément“.

Pe baza acestor texte, se ajunge în dreptul civil francez, la soluțiunii analoage cu ale dreptului roman în ceia ce privește *conjunctio re et verbis*, când acrescământul are loc în favoarea colegatarului care ajunge la legat, și *conjunctio verbis tantum*, când profită de legatul caduc moștenitorul și acrescământul în favoarea colegatarului este respins. În acest de al doilea caz însă, jurisprudența, bazându-se pe voința probabilă a testatorului, a admis o soluțiune contrarie, acordând acrescământul, când a găsit că rezultă din termenii dispozițiunii că testatorul, determinând din'nainte partea fiecărui colegatar a înțeles să facă aceasta pentru cazul când toți colegatarii ar veni în concurs efectiv, și că desemnarea părților (*assignation de parts*) n'ar avea nici un efect în ipoteza caducității unui legat (In acest sens: Curtea din Nancy, 8 Iulie 1893, Sirey, 94 2, 132).

În cazul de *conjunctio re tantum*, soluțiunea art. 1045 c. civ. franc. diferă însă de cea romană și de a vechiului drept francez. Am văzut că, în această ipotesă, atât în dreptul roman cât și în vechiul drept, se admitea acrescământul în favoarea colegatarului care vinea la legat, în caz de caducitate a unui alt legat. În sistemul codului francez, se face o deosebire după cum lucrul legat este sau nu susceptibil de o împărțire fără deteriorațiune și se acordă acrescământul numai în cazul negativ, căci numai în acest caz legatul este după termenii legii, considerat ca făcut *conjunctim*.

După cum se vede, asupra acestui punct (*conjunctio re tantum*), codul civil a inovat. Această inovațiune este ea un bun sau rău lucru? Răspundem cu majoritatea autorilor că ea constituie o soluțiune de valoare juridică inferioară celei romane. Într'adevăr, dacă este un caz în care principiul acrescământului legatelor nu poate fi discutat, este acela al legatelor conjuncte *re tantum*, căci în această ipoteză, când testatorul a spus: „*daui și legez pe Stichus lui Titius; daui și legez pe Stichus lui Maecius*“, nici umbră de îndoială nu poate fi, că în cugetul testatorului a fost de a institui un drept la totalitatea lucrului legat, în favoarea și unuia și altuia din cei doi legatari, drept care nu are altă delimitare de cât dreptul celui alt colegatar. În ipoteza concursului efectiv, iar în caz de caducitate a unui legat, acrește în favoarea legatarului care ajunge la legat. În această ipoteză, vechii co-

mentatori spuneau că e mai mult un *jus non de crescendo* de cât un *jus ad crescendo*.

* * *

Ajungein la codul nostru civil (art. 929). Redactorii codului nostru au refuzat să admită inovațiunea codului Napoleon, și bine au făcut. Ei au revenit la soluțiunea romană, care, după cum am spus, este superioară.

În ceia ce privește redacțiunea art. 929, citindu-l recunoști fără multă greutate textul Institutelor lui Justinian mai sus citat, sau pe acel al jurisconsultului roman Gaius (*Institute*, II, 199). În adevăr, textul codului civil român sună astfel:

„Când din dispozițiunile testamentare va rezulta că cugetul testatorului a fost de a da legatarilor drept la totalitatea obiectului legat, atunci acela din legatari, care vine la legat, ia totalitatea; iar de primese mai mulți legatari, legatul se împarte între ei, fără a se scădea părțile legatarilor necapabili sau ale acelor care n'au primit legatul sau cari au murit înaintea testatorului.“

Soluțiunea admisă de codul românesc este de o valoare juridică necontestabilă. Ea rezolvă problema ce arătam, la începutul acestui studiu, că se pune, anume de a ști dacă este bine ca acrescământul legatelor să facă obiectul unei precizări legislative amănunțite sau să fie abandonat voinței probabile a testatorului. Textul român, vorbind de „cugetul testatorului“ ce decurge din dispozițiunile testamentare, admite soluțiunea de a doua, care este de altfel și aceea a jurisprudenței franceze, admisă de aceasta chiar în contra textului.

Soluțiunea codului civil român are cu ea tradițiunea și oferă avantajul de a rezolvi, în sens echitabil, unele dificultăți referitoare la acrescământul legatelor, cari s'au ivit în practică și despre care ne rămâne să vorbim, pentru a termina.

Aceste dificultăți sunt referitoare la chestiunea de a ști dacă teoria acrescământului legatelor se aplică și legatelor universale sau cu titlul universal. După cum remarcă foarte bine Ambroise Colin (*Dr. civil*, t. III, p. 919), nu s'a găsit nimeni ca să tăgăduiască acrescământul între colegatarii universali sau cu titlu universal, dar problema se pune în ceia ce privește regula în virtutea căreia se operează acest acrescământ: se face el în baza caracterului juridic al noțiunii de universalitate și al sferei ei de cuprindere sau are loc ca o aplicațiune a teoriei art. 929. În potriua celei de a doua teorii, se invoacă tradițiunea, căci nici jurisconsultii romani, nici vechii autori francezi nu au asimilat acrescământul legatelor universale cu cel al legatelor particulare, și se mai invoacă și textul art. 929 c. civil rom. și al art. 1044 și 1045 fr. care vorbind de „lucru legat“ nu înțeleg să se refere decât la legatele particulare.

De altfel, atât cu teoria acrescământului cât și cu aceia a naturii juridice a legatului universal sau cu titlu universal, se ajunge absolut la aceleași soluțiuni în cele trei cazuri de legate conjuncte. Chestiunea nu ar prezenta interes practic decât pentru ipoteza legatelor universale conjuncte *re tantum*, și aceasta numai în sistemul codului civil francez, căci dacă ar fi să se aplice în acea ipoteză, art. 1045, ar urma că acrescământul nu s'ar produce decât numai dacă lucru legat n'ar fi susceptibil de împărțire fără deteriorațiune, ceea ce ar însemna că niciodată, de oarece o universalitate, care este o noțiune intelectuală, este totdeauna divizibilă. Aceasta este un non-sens, pe care jurisprudența a căutat să-l evite, sustrăgând legatele universale aplicațiunii art. 1045 și susținând, pe baza principiilor generale, că acrescământul are totdeauna loc între legatele universale conjuncte *re tantum*, iar între legatele cu titlu universal, când există vocațiune eventuală pentru totalitatea obiectului, termenii dispozițiunii fiind următorii: „Legez lui X toate imobilele; legesz lui Y toate imobilele”, o soluțiune contrarie de aceia dată pentru cazul legatelor universale, nu s'ar putea admite de cât numai în ipoteza de absolută imposibilitate a împărțirii obiectului legatului, acrescământul având loc în toate celelalte cazuri, afără de acela în care testatorul a spus: „Legez lui X jumătate din imobile, legesz lui Y jumătate din imobile”. Intre aceste două legate, însuși testatorul a exclus acrescământul. (Vezi Casația franc. 10 Iulie 1905, Sirey, 906. I. 79).

În starea textelor codului nostru civil, chestiunea nu se poate controversa nici asupra cazului de *conjunctio re tantum* a legatelor universale sau cu titlu universal, ajungându-se la aceeași soluție fie aplicându-se principiile generale ale caracterului juridic al legatelor universale sau cu titlu universal, fie teoria acrescământului din art. 929, fie însfârșit, teoria jurisprudențială de interpretare largă a voinței testatorului.

GEORGE PLASTARA

Profesor universitar.

Un an de Justiție Românească în Basarabia

La o săptămână după sărbătoarea din Cluj, unde sub auspiciu regal s'a făcut cu mare fast inaugurarea Universității, o altă serbare cu caracter românesc a avut loc la Chișinău. Cea dintâi venită la sânul Patriei, Basarabia a împlinit un an de când, pe temeiul principiului de autodeterminare, a declarat unirea sa la România. Unirea aceasta a fost cimentată prin armată, școală și justiție românească.

Magistrații și avocații din „Cercul de studii juridice și sociale” din Chișinău au luat inițiativa sărbătorii primului an împlinit dela introducerea justiției românești în Basarabia. În acest scop s'au întrunit, la 8 Februarie a. c., în sala Curții cu jurași din palatul Justiției, în ședința solemnă, față fiind toți reprezentanții autorităților locale precum și un numeros public. După oficierea serviciului divin de către Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, solemnitatea a fost deschisă prin o

conferință ținută de d-l Vespasian Erbiceanu, prim-președintele Curții de Apel, căruia au urmat cuvântările D-lor Pavel Crăciunescu, directorul justiției și Romulus Bolintineanu, decanul baroului de avocați din Chișinău, aducând elogiul justiției românești.

Dăm cu plăcere publicității conferința, interesantă din toate punctele de vedere, a D-lui prim președinte al Curții de Apel, și președinte al cercului de studii juridice sociale din Chișinău, care tratează despre: Rolul și importanța introducerii justiției românești în Basarabia:

Înalt Prea Sfințite, Domnule General Comandant, iubiți colegi și onorată asistență,

„Cercul de studii juridice și sociale din Chișinău”, compus din magistrați și avocați, a socotit drept o datorie a sa ca, în intimitatea și căldura relațiilor colegiale, să sărbătorească împlinirea unui an dela introducerea și funcționarea justiției românești în Basarabia, împlinirea unui an de muncă rodnică în ogorul culturii naționale din această străveche regiune românească dintre Prut și Nistru.

Idea acestei serbări ni se pare cu atât mai fericită, cu cât emană nu dela românii din vechiul regat, ci pornește din propria inițiativă spontană a colegilor noștri basarabeni.

Acest gest de delicată și nobilă atențiune din partea scumpilor noștri confrăți basarabeni față de noi românii din vechiul regat, trebuie să ne măgulească cu atât mai mult, cu cât învederează în sine că cel puțin în sânul justiției s'a produs în fine acel eveniment mult dorit și așteptat al apropierei morale, a risipirii atmosferei de răceală și a completei contopiri sufletești dintre românii basarabeni și românii din vechiul regat.

Oricum ar fi, împlinirea unui an de funcționare a justiției românești în Basarabia, alcătuind o pagină luminoasă în istoria culturii juridice românești, nu numai că nu putea fi trecut sub tăcere, dar comemorarea lui trebuia să umple de mândrie inima oricărui bun român. Îndemnat de asemenea sentimente, Cercul de studii juridice și sociale din Chișinău, a luat inițiativa de a ține ședința solemnă de astăzi, cu participarea reprezentanților tuturor autorităților locale, în care subsemnatul, ca președinte și întemeetor al Cercului, este însărcinat a vă întreține câteva momente asupra rolului și importanței pe care a avut-o pentru Basarabia introducerea justiției românești.

Chestiunea ce ne preocupă poate fi privită sub mai multe fețe; timpul scurt și cadrul restrâns al cuvântării mele nu-mi va îngădui de a semna decât momentele și aspectele ei cele mai importante.

Este netăgăduit că cel dintâi și mai de căpetenie rol pe care l-a avut introducerea justiției românești în Basarabia, a fost naționalizarea vieții juridice a acestei provincii și apropierea dreptății de sufletul poporului băstinaș moldovenesc. După un veac de înstrăinare și funcționare a justiției basarabene în limba rusă, în care răstimp așezămintele judecătorești nu erau deschise decât celor ce cunoșteau această limbă, justiția basarabească a îmbrăcat iarăși haina sa strămoșească, s'a pogorât iarăși la mintea și la graul obștesc al norodului dela țară. Este proaspăt încă în amintirea noastră cazul petrecut la fostul tribunal regional din Chișinău (Ocrujnoi Sud), când un biet răzăs moldovan, ce nu pricepea o boabă rusească, voind să-și spună dreptățile sale pe limba lui moldovenească, președintele tribunalului de atunci, vestitul Chiriacov, grecotei rusificat până în măduva oaselor, dela înălțimea acestei tribune, isbind cu pumnul în masă, cu glas stropsit, i-a rupt vorba din gură, spunându-i: «zdesi ruskii sud» aici e

judecată rusească! Justiția românească a pus capăt acestei stări de lucruri jignitoare și triste, care a dispărut pentru totdeauna. Astăzi instanțele judecătorești basarabene și-au deschis larg porțile lor tuturor claselor sociale, dar mai ales celor mulți, cari mult au răbdat și suferit, căci scris este în scriptură: «Fericiți cei flămânzi și însetoși de dreptate, că aceia se vor sătura».

Astăzi justiția se revarsă ca o undă bine făcătoare pe limba și înțelesul obștesc, iar răsunetul graiului ei este priceput până în cele mai adânci pături ale poporului, până în cele mai îndepărtate cătune dela țară.

Acestor pături populare, de mult părăsite și uitate, justiția românească le-a adresat primul ei cuvânt, spre a le îndrumă către noile orizonturi luminoase de dezvoltare și propășire ce li s'a deschis, și pentru a le rechemă la o viață culturală proprie, conformă cu tradițiile juridice, cu moravurile, cu obiceiurile străvechi și cu firea națională a lor.

Am spus că justiția basarabeană a îmbrăcat astăzi iarăși portul ei național strămoșesc, și cu drept cuvânt, căci nu pentru întâia dată ea apare în această haină. În decurs de multe veacuri justiția a funcționat în limba românească în partea Moldovei dintre Prut și Nistru, iar cine voeste să se încredințeze despre aceasta, n'are decât să cerceteze vechea arhivă a Tribunalului local și va vedea că până pe la 1822 procesele, actele și toată procedura judecătorească, din Basarabia, se făcea în limba moldovenească. E adevărat că foștii președinți ai Tribunalului rusec, cu o mână criminală, au căutat să distrugă această veche arhivă moldovenească, vânzând cu cântarul dosărele și condicele ei negustorilor din piața Chișinăului, pentru a face să dispară astfel orice urme de cultură și viață juridică proprie basarabeană. Incercarea lor însă nu a reușit, căci adevărul istoric niciodată nu poate fi înăbușit. S'au găsit mâini pioase, cari au cules unele din aceste rămășițe de veche cultură juridică moldovenească, căci o condiție a fostului pe vremuri tribunalul civil apelativ din Chișinău, a-ajuns până la un antiquar din Iași, dela care a fost cumpărată pentru biblioteca Universității din vechea capitală a Moldovei, unde actualmente este păstrată cu evlavie.

Condica în chestiune alcătuiește un adevărat monument de știință și de cultură juridică moldovenească, căci cuprinde în ea transcrierea hotărârelor foastei instanțe moldovenești din Chișinău, hotărâri redactate în frumoasa limbă românească dela începutul veacului trecut, și elaborate cu un lux de argumente juridice care, și astăzi ar face onoare oricărei instanțe judecătorești; argumente culese din legiunile locale basarabene, Are menopol și Donici, din izvoarele acestor legiuni *Corpus juris civilis* și colecția bizantină a *Vasilicacelor*, din dreptul obișnuelnic moldovenesc (*jus moldavicum*), în fine argumente în care se fac referințe la comentările și jurisprudențele stabilite de practica judecătorească a Divanului apelativ moldovenesc din Iași.

E vădit lucru dar că, înainte de 1812, data răpirei ei de ruși, Basarabia a avut o cultură juridică proprie, pur națională, bazată pe principiile dreptului roman, în recepția lui bizantină. Sub acțiunea înceată și binefăcătoare a acestei culturi seculare, s'a produs în sufletul poporului moldovenesc acel proces de întrupare și fixare a tuturor însușirilor, datinelor, tradițiilor și moravurilor juridice, care alcătuiesc așa zisul *drept consuetudinar* (obișnuelnic) autohton, numit și *obiectul pământului*, pe care e clădită întreaga viață morală, întreaga orientare sufletească a moldovenilor dintre Carpați și Nistru.

Acest drept consuetudinar autohton al moldovenilor, împreună cu alcătuirea lor socială în țărani liberi, răzeși, mazili și boeri, nu este luat dela ruși, căci danșii n'au adus drepturi pentru moldoveni, ci numai pentru droaia lor de funcționari ce i-a plantat aici, cum și pentru puhoiul de coloniști străini, chemați de prin toate unghiurile Rusiei și împământeniți din belșug pe pământul Basarabiei, în locul moldovenilor alungați și strămtorați.

Intocmirile și rosturile vieții sale sociale, poporul basarabean le are deci, plămuite pe baza culturai sale proprii, moștenite dela strămoșii săi, cari au trăit cârmuiți de marii voievozi ai Moldovei, întemeitori de legi și datini, sub oblăduirea cărora de veacuri s'a format fisionomia și personalitatea etnică a rasei moldovenești, atât de radical diferențiată de cea rusească. Deaceia și așezămintele obștești, întocmirea legislativă introdusă de stăpânirea rusească aci erau așa de nepotrivite caracterului etnic al poporului, încât imprimau regiunii o fisionomie cu totul improprie și străină. Căci orice s'ar spune, între poporul moldovenesc și cel rusesc există o deosebire radicală de caractere, de năzuinți, de însușiri sufletești, de mentalitate; de aceia și civilizația rusească introdusă aci în Basarabia, a rămas ca ceva suprapus, neputând prinde rădăcini în poporul autohton moldovenesc.

Disciplina sufletească, sentimentul de ordine și de supunere autorității de Stat, curățenia și buna rânduială, ideia strict individualistă a dreptului de proprietate și de stăpânire exclusivă a bunurilor, și în special al pământului, care în concepția lui e bunul suprem, spiritul critic, pozitivist și realist de cercetare a lucrurilor, — toate aceste însușiri ale românului sunt diametral opuse caracterelor rusului. Viața sufletească și moravurile poporului rus le vedem, din contra, stăpânite de un fel de misticism resemnat și pasivist, de o tendință anti-individualistă către comunism și către cooperatie, de unde s'a născut la ei acel spirit primitiv egalitar, care a determinat organizarea *mirului* (o formă comunistă și autonomă a proprietății), împinsă de multe ori până la utopie, din cauza naturii originale contemplative și vizionare a rusului. În fine mai observăm la ruși o lipsă de personalism și de sentiment național unitar și omogen, din cauza internaționalizării lor, prin contopirea la un loc a acelor 100 națiuni mari și mici, trăitoare în granițele aceluiași Stat.

Contrastul izbitor dintre aceste două orientări: românească și rusească a dat naștere la directive deosebite în viața socială, directive cari s'au evidențiat mai ales cu ocazia mișcărilor revoluționare provocate pe urma ultimului război mondial.

Pe când poporul român a rămas nu numai întreg și neatins de valurile anarhiei, deslănțuite pretutindeni în jurul său, dar păstrând vechiul său spirit de disciplină și supunere autorității de Stat, constituie aici, în orientul Europei, aproape singurul popor de ordine capabil de luptă; — poporul rusesc din contra, copleșit de incoherența revoluționară s'a destrămat și pulverizat, a pierdut orice coeziune etnică, dând loc la acel fenomen revoluționar specific și unic în lume numit *bolșevism*.

Nepotrivirea orientării morale și a directivelor vieții sociale dela aceste două popoare provine și din cauza soartei și a condițiilor istorice, cu totul deosebite prin care ele au trecut. Țărănimea românească în decursul istoriei sale, a fost totdeauna o țăranime liberă, conștientă de drepturile sale, țăranime în care s'au cultivat virtuțile cetățenești și ordinea socială; — țăărănimea rusească, din contra, de la obârșie și până aproape de

zilele noastre (1860), n'a cunoscut ce va să zică drepturi personale și virtuți cetățenești, pentru că a fost roabă clasei s. pânitoare, care o vindea și cumpăra în târguri și iarmaroace cu 40 ruble capul, întocmai ca vitele de plug.

Aceasta ne învederează pentru ce la 1812, când pajurele hrăpărețe ale lui Alexandru I și-au înfipt ghiarele neșătoase în pământul Basarabiei lui Ștefan cel Mare și Sfânt, țărănimea basarabeană, pogorătoare a vechilor plăși și arcași, luptători la Valea-Albă și Codrii Cosminului, a întâmpinat stăpânirea țaristă cu o vădită mișcare de protestare. La vestea alipirii Basarabiei de imperiul rusesc, poporul dela țară s'a tulburat adânc, căci prin sate se răspândise știrea că „muscalul vrea să aducă în Basarabia robia de peste Nistru”. În multe locuri s'au ridicat obștiile satelor, și-au încărcat pojiția în care și, părăsindu-și holdele și casele, au început acea mișcare de emigrare peste Prut în Moldova, numită în documentele vremii „Bejenie”. Pentru a liniști spiritele cărmnirea rusească, prin protopopii și ispravnici de județe, adunând poporul prin biserici, a căutat să-i încredințeze că întocmirile, legile și rânduețile lor moldovenesti vor rămâne neatinse. Chiar și boerimea moldovenească basarabeană în frunte cu mitropolitul Gavril Bănulescu, s'a agitat contra pornirilor de rusificare a guvernatorului numitatului, Harting. În urma repetatelor reclamațiuni făcute de boeri către Guvernul central din Petersburg, țarul Alexandru I a dat vestitul neaz din 23 Iulie 1912, prin care, după cererea poporului moldovenesc din Basarabia, hotărăște: „A păstra neștirbită coustituirea lui autohtonă națională (sohraniati svoi norodnâi sostav)”, a-i lăsa să se folosească de o largă autonomie administrativă și judecătorească, în care scop, zice neazul țarist: „în mod prea milostiv i s'a lăsat pentru totdeauna întrebuintarea legilor, obiceiurilor și privilegiilor locale în vigoare, și respectarea deapănirea a limbii moldovenești, în desbaterile proceselor înaintea instanțelor judecătorești.”

Iată pentru ce în Basarabia au trebuit să fie menținute de ruși atât parte din legiuirile locale, cât și vechea întocmire socială în țărani liberi (svobodnâi hlebopășeți), răzăși, mazili și boeri. Aceste rămășițe arhaice de cultură juridică națională au rămas în picioare și până astăzi, rezistând, ca o stâncă de granit, tuturor valurilor furioase de rusificare și desnaționalizare, deslănțuite posterior asupra poporului basarabean în decurs de mai bine de 100 de ani. Și așa trebuia să se întâmple, căci „valurile trec, iar pietrele rămân”.

Pe această piatră nestimată, pe aceste rămășiți de cultură veche moldovenească, justiția română își întemeiază acțiunea ei civilizatoare de refacere și primenire; acțiune care constă toemai în scoaterea la suprafață și la lumina dreptății a maselor întunecate moldovenesti, ținute până eri sub pragul conștiinței dreptului, și în îndrumarea lor către o nouă viață juridică, conformă cu tradițiile culturale, cu obiceiurile și cu firea lor națională. Această intrare în arena juridică a elementului autohton moldovenesc, această irupție biruitoare a lui la o viață activă și luminoasă, va avea ca rezultat nu numai înviorarea și transformarea atmosferei sufletești basarabene, împregnată încă de rutină rusismului, dar va reda acestei provincii adevăratul ei caracter viguros național.

* * *

Dar justiția românească a adus cu ea nu numai apropierea dreptății de mintea, de gîndul și de moravurile poporului basarabean, ci a fost sortită să intervină

toemai în momentul în care acest popor, mișcat în chip instinctiv, de năzuințele spre mai bine ale vremii, trecea prin faza cea mai critică de prefacere și transformare politico-socială, încercându-se a dărâma cei trei stâlpi pe care se rezima stăpânirea rusească și anume: *autocratismul politic țarist, regimul economic latifundiar, și organizarea socială privilegiată de clase.*

În poporul basarabean, ținut în ignoranță, asuprit și în fanatism religios, dorința de o viață mai bună, sentimentul de emacipare economică și de proprie cărmuire au zăcut în stare de adormire, până când vijelia revoluționară, care cuprinsese deja întreaga împărăție rusească, s'a abătut și asupra frumoasei lui țări. Era firesc ca mișcarea revoluționară să cuprindă nu clasa suprapusă, imbuibată până la saturație de toate deliciile unei situațiuni privilegiate seculare, ci a trebuit să răscolească sufletele și să prindă rădăcini adânci mai ales în pătură cultă a intelectualilor eșiți din țărănime, cari simțitori la durerile poporului, suferise mai mult de urgia stăpânirii țariste.

Prin însăși forța deslănțuirii evenimentelor, acești intelectuali idealisti au trebuit să se pună în fruntea revendicărilor legitime ale maselor asuprite și exploatare; au trebuit să devie purtătorii ideii revoluționare de emancipare politico-socială, ideie izvorâtă din instinctul de conservare al rasei. Manifestată la început sub forma nebuloasă internaționalistă, ideea revoluționară încetul cu încetul s'a încheșat și a luat un colorit local, canalizându-se tot mai mult în mișcare politico-separatistă basarabeană, din care apoi a răsărit în chip timid conștiința națională românească.

Lupta ce se angajase între stările vechi țariste, care în Basarabia erau mai tari ca ori unde, și tendința democratică de emancipare și egalizare, a provocat aci mari frământări politico-sociale. Basarabia a trecut prin momente foarte grele. Spiritele erau așa de tulburate și desorientate, încât la un moment dat se părea că de sub dărâmurile autocratismului țarist, va naște un nou autocratism, sub formă mai periculoasă a *bolșevismului rusesc.*

Și când vorbim de bolșevism rusesc, față de vechiul țarism, apoi aci mi se pare că s'a schimbat numai decorul exterior, căci în fond bolșevismul este o prelungire a țarismului; el reprezintă tot vechiul spirit țarist de acaparea puterii și dominațiunea mulțimei, prin mijloace silnice din partea unui grup oligarhic restrâns.

Deosebirea constă numai în aceea că pe când oligarhia țaristă domina mulțimea în numele dreptului divin, consacrat prin statornicia tradițiilor istorice, oligarhia bolșevistă pretindea acaparea puterii în baza ideilor noi comuniste, elaborate de știința socialistă rusească, a căror experimentare reclama complectă rășluire a stărilor actuale și înlocuirea lor prin noul echilibru socialo-comunist, de mult visat de cultura rusească și de mințile înferbântate ale nihilistilor ruși internaționali.

În experimentele sale, oligarhia bolșevistă, pentru a-și asigura supunerea necondiționată a maselor, a trebuit să recurgă la aceleași procedee și metode de stăpânire ca și țarismul de altă dată. Bolșevismul contemporan, deși fără tradiții nobiliare și fără blazon, reprezintă însă, în ultima analiză același sistem de tiranie țaristă, cu același pretenții de drept divin, de a făuri legi, după placul puterii cărmuitoare, pe care apoi singuri să le aplice pe spinarea celor aserviți.

Asemenea sistem absolutist de guvernare se exclude pe sine însuși din sânul *adevăratei democrații*, știut fiind că democrația înseamnă nu protejarea numai a unor anumite interese, nu dictatura unei singure clase sau

grupări de indivizi asupra tuturor celorlalți, ci deplina și egală îndreptățire și armonizare a tuturor claselor și intereselor sociale, precum și organizarea lor într-o viață largă, ordonată și armonică, în care ori ce cetățean să-și aibă asigurate drepturile și nevoile sale.

Formula democratică pe care marea revoluție franceză a dat-o lumii: „libertate, egalitate, fraternitate”, a fost aceea pe baza căreia s-au organizat democrațiile moderne. Aceasta înseamnă colaborarea laolaltă și solidaritatea tuturor claselor sociale, armonizarea intereselor tuturor, pentru ca din comuna lor conlucrare să iasă cea mai spornică și mai sănătoasă producție națională.

Democrația adevărată trebuie să se ferească mai ales de două excese: unul, practicat de vechiul regim țarist, după care trebile Statului și puterea publică erau cărmuite de o singură clasă sau grupare suprapusă, celelalte pături sociale fiind ținute la o parte în umbră și în întineric; altul practicat de bolșevici, care constă în a lăsa ca inițiativa și activitatea individuală să se desfășoare fără frâu, fără coordonare, fără disciplină diriguitoare, dar mai ales, fără control legal.

Dar, pentru Basarabia, bolșevismul, pe lângă desordine și ruină materială, mai aducea cu sine peirca morală, distrugerea națională, căci însemna înrădăcinarea mai adâncă în această provincie a „stărilor culturale rusești”, pe care le-am văzut mai sus căt sunt de nepotrivite cu tradițiile și cu firea etnică a moldovenilor. Întărirea „stărilor culturale rusești”, după care și azi mai oftează armenii, grecii și evreii de aci, în momentele de atunci ar fi fost cel mai mare pericol pentru plăpânda conștiință națională moldovenească, ce abia licărea și care împinsese poporul basarabean la marele act al *Unirii* cu Patria-Mamă.

În asemenea împrejurări de grea cumpănă, rolul justiției românești a fost în primul loc de a stăvili valurile cotropitoare ale rusismului prin înlăturarea legiuirilor, rânduelilor și așezămintelor impuse de ruși, care dădeau Basarabiei o fisionomie străină, și prin înlocuirea lor treptată cu altele românești, mai liberale și mai democratice, corespunzătoare atât firei etnice a poporului moldovenesc, cât și tendințelor lui de profacere și emancipare socială. Cu chipul acesta *Opera Unirii*, răsărită din izbucnirea spontană a conștiinței naționale Basarabene, este dusă mai departe și consolidată treptat prin activitatea răbdătoare și productivă a justiției românești, prin reforme legislative studiate și chibzuit aplicate, care toate tind către contopirea sufletească armonică și către desăvârșita unificare legislativă, culturală și administrativă, a Basarabiei la Tara Mamă.

În al doilea loc, justiția românească a fost chemată de a colabora la reclădirea și însănătoșirea acelor părți și organe ale vieții basarabene, cari au suferit avarii pe urma anarhiei bolșeviste. Rolul ei în această privință, este fără îndoială foarte mare. Prin hotărârile date, prin măsurile aplicate, ea a căutat de a combate și stârpi unele apucături bolșeviste ce, ici și colo, mai apar la suprafață, iar pe de altă parte de a contribui prin toate mijloacele, la întronarea unui regim civilizator de ordine și de legalitate strictă, care să asigure funcționarea și mersul normal al vieții de toate zilele, și sub auspiciile căruia să se poată desvolta și întări tânăra democrație basarabeană.

Și când vorbesc de sprijinul pe care justiția românească este chemată să-l dea tinerei democrații basarabene, în opera ei de refacere și îndreptare socială, nu pot să ascundă dragostea nemărginită, pe care noi cu toții trebuie s'o avem pentru această democrație, ori care ar fi lipsurile ei.

Trebuie să iubim această democrație, pentru că, la dreptul vorbind, ea singură este purtătoarea conștiinței limpezi a românismului în Basarabia; pentru că ea este singura care se razimă pe poporul de jos, pe țărânimea moldovenească, pe talpa țării, acest visticernic nesecat de energie și de vitalitate.

Deaceea dorim din tot sufletul să vedem democrația basarabeană cât mai viguroasă, cât mai puternică, cât mai ferită de contagiile rele. Chemată a contribui la cărmuirea destinului Basarabiei, ea trebuie să fie conștientă de menirea ei; trebuie să fie pătrunsă mai presus de toate de sentimentul ordinii și legalității, să aibă în vedere și să urmărească satisfacerea nevoilor mari ale poporului și înfăptuirea binelui obștesc. Căci, Domnii mei, un lucru trebuie știut și bine lămurit; dacă în Basarabia veche, rusească, era posibil ca întocmirile și directivele politico-sociale să trăiască în complet desacord cu principiile etico-juridice, în Basarabia nouă, românească, primenită, curățită de bolșevism și refăcută, activitatea cărmuirii locale, ca și politica largă și generoasă a guvernului central, nu se poate concepe decât identificate cu aceste principii.

Viața nouă basarabeană, în care voim cu toții să intrăm, nu se poate sprijini decât pe o democrație de ordine, sincer inspirată de doctrina solidarității sociale. Lupta și ura de clasă n'au ce căuta aici, căci regimul democrației, înseamnă, după cum am spus mai sus, regimul dreptății și al dreptului; regimul egalității și al libertății pentru toți.

N'avem dar dreptul ca prin semănarea urei și a luptei de clasă, să nesocotim și să eliminăm de sub protecția dreptății pe nici unul dintre membrii colectivității sociale, pe care soarta i-a hotărât să trăiască pe același pământ, într'aceiași organizațiune de Stat, cu aceeași limbă, cu aceeași credință, cu aceeași istorie, într'aceleași dureri și nădejdi comune.

Justiția, ca aplicatoare a principiilor etico-juridice și ca instituția cea mai în contact cu suferințele, cu nevoile și cu cerințele noi ale vieții de toate zilele, prin însăși menirea ei devine cea dintâi îndrumătoare a ideilor și curentelor de premenire socială, devine cea dintâi făuritoare a progresului obștesc.

Cu toate acestea, justiția românească, egală pentru toate păturile sociale, a știut totdeauna să rămână și să se mențină în afară și mai presus de orice lupte politice, de orice amestec în frământările locale de partide. Rămânând și menținându-se la o asemenea înălțime, numai astfel ea a putut căpăta încrederea și respectul tuturor, aci în Basarabia, de care azi cu drept cuvânt se poate măguli, și care se manifestă prin marea extensiune și desvoltare ce a luat viața juridică basarabeană, în acest prim an de funcționare a justiției românești, extensiune care după datele statistice precise ce avem, numai în acest prim an aproape egalează cadrele de activitate ale foastelor instanțe judecătorești rusești.

Și ca magistrat bătrân, să-mi dați voie a vă face o mărturisire. În mai toate țările din Europa magistratura și avocatatura, ca instrument pus în serviciul nevoilor obștești, dacă s'a găsit vreodată în situațiune ca să ia o atitudine, apoi ea a fost totdeauna în sensul unei lente evoluțiuni spre stânga, căci istoria ne arată, că în direcția stângii se operează și progresul social. Această evoluție spre stânga, magistratura înțelege să o înfăptuiască numai pe calea celei mai desăvârșite legalități, ordine și armonii, căci numai ele crează condiții prielnice pentru ca colaborarea forțelor sociale să

ajungă la maximum de potențialitate și astfel să se obțină culminația progresului pe toate terenurile.

Terminând cuvântarea mea, care poate a luat deja proporții prea mari, sunt dator a exprima, în numele „Cercului de Studii juridice și Sociale”, sentimentele mele de vie grațitudine și mulțumire tuturor reprezentanților autorităților locale, care au binevoit a onora cu prezența lor această festivitate, ce va rămâne întipărită adânc în sufletele noastre, ca o serbare a culturii și a științei juridice românești.

VESPASIAN ERBICEANU

Prim Președinte al Curții de apel și
Președintele Cercului de studii juridice
și sociale din Basarabia

Tot art. 323 pr. civ.

Soluțiunea dată de Suprema curte art. 323 din pr. civ., după care admiterea în principiu în materie de indiviziune, în raport cu expunerea de motive a legiuitorului din 908, nu e numai «un echivoc juridic» (*Curierul Judiciar* No. 31—32 art. pr.), ci și o soluție contrară spiritului general, noului cod de procedură.

În adevăr, toată lumea juridică a văzut în modificarea din 908 a procedurii civile un spirit general, care însușește pe legiuitor de a curma numeroasele străgănări, termene, dubiozități etc. așa încât trebuie să admitem că, numai sub impresia acelui spirit, foarte justificat și salutar de altfel, instanțele noastre de până la 912, admiteau că hotărârile de admitere în principiu în materie de indiviziune nu se pot apela separat, ci deodată cu fondul și că elementele esențiale asupra cărora ele s'au pronunțat, ca: quantumul masei succesoriale, calitățile de erezi ale părților ș. a. sunt definitiv câștigate, dobândind, prin formele legale, autoritate de lucru judecat.

Suprema curte decidând dinpotrivă că atari încheeri sau hotărâri pot fi atacate separat, a mers, credem noi, împotriva spiritului general al legiuitorului, cu tot argumentul, just din punct de vedere formal, dar neechitabil, că hotărând altfel se creează o excepțiune neprevăzută anume în lege și... *exceptiones sunt strictae interpretandae*.

Căci, ce e mai ușor acum ca, spre a străgăni numai procesul, deși la judecătoria de ocol, în prezența ambelor părți, nu s'a făcut nici o obiecțiune nici asupra calității de crede, nici asupra identității părților, nici asupra masei succesoriale, întrucât erau acte irefutabile, una din părți, pentru considerente absolut streine cauzei în proces, să declare apelată admiterea în principiu, arătând, pur și simplu în cerere, că contestă, de pildă, calitatea de moștenitor. Evident, după trei—patru luni, de cele mai multe ori chiar mai bine,

când vine termenul la Tribunal, apelantul să lipsească și să poată opune părți adverse numai că: știu că ai să câștigi, fiindcă ai dreptate, dar am să te fac să mai cheltuești degeaba și timp și bani.

Nu, hotărât nu, soluțiunea Supremei curți din 912, de care ne lovim la fiecare pas, nu-i numai, un «echivoc juridic», după eufemismul D-lui Ștefan Scriban, ci o contrazicere flagrantă a spiritului legiuitorului reformist dela 908 al noului cod de procedură civilă.

CONST. OPRESCU

Avocat în Botoșani

CRONICA JUDICIARA

Ordonanță de evacuare pentru abuz de folosință.

Intinderea drepturilor judecătorești în réferé — în materie de expulzare a chiriașilor, era multă vreme controversată — astăzi Trib. franceze recunosc judecătorești în réferé o putere discreționară asupra măsurilor urgente de luat. (*Gazette du Palais* No. 275/919).

Tribunalul civil din Nancy la 25 Ianuarie a hotărât că, deși în principiu nu aparține judecătorești în réferé de a ordona expulzarea unui locatar pentru fapte abusive de folosință, o asemenea măsură fiind de natură a prejudica fondul procesului — totuși ea se poate admite când faptele pentru cari se plânge proprietarul sunt de o astfel de gravitate încât executarea și continuarea lor pot să compromită în mod iremediabil interesele proprietarului făcând lucrul impropriu usagiului pentru care el a fost destinat sau scăzându-i valoarea în astfel de proporție încât o reînchiriere să nu se mai poată efectua decât în condițiuni desavantajoase.

În speță un local fusese închiriat cu destinația de cafea — locatarii transformaseră cafeul într'un varieteu și casă de rendez-vous.

Proprietarul pentru motivul că se abuzase de dreptul de folosință a cerut și obținut expulzarea chiriașului în timp de 24 ore dela darea sentinței, pe cale presidențială, în réferé.

Se consideră ca un abuz de drept poprirea unei sume prea mari în raport cu datoria.

Curtea de Apel din Paris (6-a Secție) prin decizia din 26 Iulie 1919 a hotărât că constituie un abuz de drept de natură a răspunde de daune, faptul unui creditor care sequestrează sau poprește făcând astfel indisponibilă o sumă de o valoare mult superioară creanței sale.

Curtea, a admis contestația făcută de debitor care dovedise că creanța creditorului ar fi putut fi achitată printr'o altă primă urmărire începută asupra imobilului și că cea de a doua urmărire constituie un abuz de drept, și a condamnat pe creditor la 100 lei daune.

Forța majoră constatată, are asupra executării convențiilor un efect rezolutoriu absolut.

Curtea de Casație franceză prin decizia din 9 Decembrie 1919, stabilește jurisprudența în sensul că o împiedicare în executarea unei convențiuni, ivită dintr'un caz de forță majoră momentan —, nu are de efect numai

de a amâna executarea convențiunei până când obstacolul va dispărea, ei reziliază absolut convenția; —. Iată considerentul Înaltei Curți:

«Având în vedere că în speță, vânzătorii, nu s'au dovedit de rea credință, de oarece ei au voit să-și țină angajamentele, dar au fost împiedicați materialmente, întrucât Calea Ferată de Nord pentru Dunkerque, fiind închisă și neprimind nici cu mica nici cu marea viteză nici o expediție de natura aceleia care se impunea pentru executarea contractului; că în prezența acestei situațiuni datorită unei cauze străine, neimputabile vânzătorilor, cari au căutat în măsura posibilului să dea urmare convențiunei, dar că demersurile lor au rămas infructuoase, este bine dobândit că nici o culpă nu li se poate imputa și că acest caz de forță majoră, rezultând din imposibilitatea absolută de a expedia la Dunkerque pe cale ferată, astfel cum s'a convenit, marfa vândută, în termenul fixat de predare, nu poate avea singurul efect, întârzierea executării convenției până la o epocă nedeterminată, aceea a reluării comunicației, ci din contra rezilierea definitivă a contractului, fără daune-interese, conform art. 1148 c. civ. (1083 c. civ. rom.).

Dobânda asupra bonurilor de requiziție.

Requizițiile făcute de armata franceză, au fost imediat aquitate, după efectuarea lor.

Întâmplându-se că unele din requizițiile făcute în regiunile ocupate de inamici, să nu fie aquitate din cauza acestei ocupațiuni, imediat după evacuarea inamicilor s'a votat Legea din 1 Octombrie 1919, cu următorul cuprins:

LEGE

pentru plata indemnitațiilor datorite locuitorilor regiunilor ocupate, din cauza requizițiunilor operate de autoritățile militare franceze.

Senatul și Camera deputaților au adoptat.

Președintele Republicii promulgă legea cu următorul conținut:

Articol unic. Locuitorii țărilor invadate sau ocupate de inamic, loviți de requizițiune de către autoritățile franceze înainte de invaziune sau ocupație, au dreptul la o dobândă de 5 la sută asupra sumelor datorate lor cu începere din ziua predării sau furnizării prestațiunilor requiziționate.

Aceste dobânzi vor înceta a curge trei luni după promulgarea acestei legi.

Prezenta lege, deliberată și adoptată de Camera deputaților, va fi executată ca lege de Stat.

Făcută la Paris 1 Octombrie 1919.

(ss) R. Poincaré

Ne întrebăm, dacă n'ar fi timpul ca la noi, dacă cel puțin nu se plătește încă niciunul din bonurile de requiziții, cari reprezintă pentru unii locuitori întreaga lor avere — requiziții efectuate de armata noastră încă din 1916 — cel puțin să se vie cu o lege care să acorde dobânda legală la sumele datorite de Stat pentru aceste requiziții, din momentul efectuării lor, spre a se evita acordarea lor pe cale de legiferare jurisprudențială.

I. Cohen

TRIBUNALUL ROMÂNĂI SECȚIA II

Audiența dela 9 Mai 1919

Președinția d-lui C. PANTELIMON, Judecător

Banca Comercială și Agricolă din Caracal cu D. Ion Dima și alți

Cambie. — Dobândă. — Dacă se poate stipula prin act separat o dobândă convențională alta decât cea legală? Inadmisibilitate. — Art. 273 și 345 c. com.

1. Stipulațiunea de dobândă făcută chiar prin act separat de cambie, este nulă și de nul efect,

de oarece acest act separat își are cauza lui tot în cambie. A admite contrariu ar însemna a face iluzorie dispoziția art. 273 c. com.

2. Dintr'o cambie neputând deriva nici o altă obligațiune decât aceea ce s'a stipulat prin ea, nu se poate admite alte accesorii decât dobânda legală de 6% așa cum prevede art. 344 c. comercial comb. cu 1589 c. civil, dobândă care curge de drept de la scadența cambiei până la achitare.

Tribunalul

Asupra apelului făcut de Banca Comercială și Agricolă din Caracal în contra cărței de judecată No. 15 din 10/25 Ianuarie 1919, prin care i s'a admis acțiunea intentată contra părților Dumitru Ion Dinu și I. Stănculescu, obligându-i să plătească suma prevăzută în cambia prezentată în instanță, acordându-i numai procentul legal de 6% pe an dela scadența cambiei, dar nu acelea de 12% convenite cu emitentul printr'o convențiune aparte constatată prin borderoul aflat la dosar și care cerere formează azi obiectul apelului;

Având în vedere că legiuitorul nostru în modificările aduse Codului de Comerț în anul 1886, ținând seamă de dezvoltarea crescândă ce luase comerțul, a introdus dispozițiuni noi relative la cambii, care în vechia ei formă de instrument și probă a schimbului nu mai corespunde cerințelor actuale ale celerității transacțiunilor, căutând a o transforma astfel precum este și în Codul italian, spre a deveni o formă de reprezentațiune a creditului prin care se poate pune sume în circulațiune, modificare esențială introdusă în sistemul cambial și care face din cambie un instrument de credit și circulațiune;

Considerând dar că acesta fiind principiul ce domină această materie, obiceiul de a se stipula dobânzi în cambii fiind protivnic repedei circulațiuni și contra interesului public, s'a dispus prin ultimul aliniat de sub art. 273 c. com., că promisiunea de dobânzi dintr'o cambie se socotește nescrisă, modificare luată din codul italian, prin aceasta dându-se posibilitatea, ca o cambie să poată circula cu ușurință în comerț, fiecare din semnatarii ei putând ști în orice moment și de îndată, suma ce este de plată sau de primit, fără a se mai face veriu calcul, și ca consecință a acestei dispozițiuni desigur că orice stipulațiune de dobândă făcută chiar prin act separat, va fi nulă și de niciun efect, de oarece și acest act separat își are cauza lui tot în cambie, și a admite altfel ar însemna a se face iluzorie dispoziția din art. 273 c. com., prin consfințirea unei obligațiuni ce nu poate avea nici o cauză juridică;

Considerând că dacă chiar am admite că apelanta prin borderoul prezentat a făcut dovada convențiunei dobânzilor de 12 la sută pe an și după scadență, ceea ce nu rezultă din nimic, întrucât dintr'o cambie neputând deriva nici o altă obligațiune decât aceea ce s'a stipulat prin ea, nu se poate admite alte accesorii decât al dobânzilor legale așa cum le prevede art. 344 c. com. și anume fixate și de legiuitor în codul civil prin art. 1589 și cari curg de drept dela scadența cambiei până la achitarea ei, și prin urmare bine d-l judecător a admis acțiunea intentată de numita Bancă contra părților Dumitru I. Dinu și I. Stănculescu numai pentru suma din cambie cu procentele legale dela data scadenței ei, urmând a se respinge ca nefundat apelul interjectat și a se confirma cartea de judecată apelată, pe care o menționează în totul.

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător Praporgescu, Trib. respinge ca nefundat apelul.

(ss) C. Pantelimon; Ștefan Praporgescu.

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA I COMERCIALĂ

Audiența din 10 Noembrie 1919

Președinția d-lui I. CERNATEANU Judecător

Banca Rahova Bragadiru cu C. I. Alexandresco

Sentința comercială No. 440 bis.

Cambie. — Procente convenționale reclamate posterior scadenței cambiei. — Soluție afirmativă. — Novațiune. — Condițiuni. — Renunțare la drepturi. — Condițiuni. — Art. 1589, 1128 și 1130 din c. civil.

1. Orice datorie civilă sau comercială ajunsă la scadență produce de drept dobânda legală; iar legiuitorul prin art. 1589 c. civil a fixat această dobândă, care se aplică numai afacerilor, în care părțile n'au hotărât cuantumul ei.

În speță însă, părțile fixând prin convențiune o dobândă de 12% anual și 1% comision, numai poate avea aplicațiune articolul menționat mai sus, chiar dacă această convențiune ar fi posteroară cambiei.

2. Conform art. 1128 c. civil novațiunea nu se operează decât în cazurile specificate de lege; iar conform art. 1130 c. c. ea nu se prezumă, ci trebuie să rezulte în mod evident din acte; în speță, din hotărârile invocate de pârât nu rezultă cătuși de puțin voința băncii creditoare de a opera vreun fel de novațiune.

3. Renunțările de drepturi nu se presupun, ci ele trebuie să rezulte din manifestarea expresă a voinței părților, ori din fapte evidente; în speță însă, Banca creditoare n'a făcut nici o astfel de renunțare, deci ea poate cere pe lângă dobânda legală de 6% și restul de dobândă și comisionul de 1% stipulat prin convenție separată.

S-au ascultat d-nii avocați P. Iosipescu din partea reclamantei Banca Rahova-Bragadiru și I. Birnberg din partea pârâtului C. I. Alexandresco;

Tribunalul

Având în vedere acțiunea intentată de Banca Rahova-Bragadiru cu petiția înreg. la No. 31657 din 25 Iunie 1919 contra D-lui C. I. Alexandresco, prin care cere să fie obligat să-i plătească suma de lei 34056 ce reprezintă diferența de procente la capitalul de lei 143.800 împrumutat, motivând că conform convențiunei dintre părți, pârâtul trebuia să-i plătească suma de lei 65610, adică procente de 12% pe an și 1% comision de la scadența cambiilor până la 3 Iunie 1919, pe când în realitate nu a plătit decât 23939 lei, adică procente de 6% pe an fără comision, — cu dobânda legală și cheltuieli de judecată;

Având în vedere susținerile părților în sensul notelor depuse și actele aflate la dosar;

Având în vedere că faptele care au dat naștere acestui proces, relatate de partea reclamantă și necontestate de pârât, sunt următoarele: D-l C. I. Alexandresco încă din anul 1915 se împrumută la Banca Rahova-Bragadiru cu diferite sume de bani, emițând cambii în valoare de 143800 lei, cu scadența la 2, 3, 9, 10 și 16 Decembrie 1916. La August 1916 D-l avocat Paul N. Celibidache, mandatarul recunoscut al pârâtului, dă o scrisoare Băncii reclamante prin care recunoaște că pentru sumele datorite la acea Bancă a consimțit să se calculeze procente de 12% pe an și un comision de 1% trimestrial. La 18

Februarie 1919 Bancă Rahova-Bragadiru, după cererea ce i se făcuse de D-l avocat Celibidache, trimite d-lui Alexandresco o scrisoare în care se arată situațiunea contului său la acea dată, și în care se calculează procente de 12% pe an și un comision de 1% trimestrial la un capital de 150600 lei, și comunică că primește a i se plăti procente și cheltuielile în sumă de 59655,60 lei; acceptă de asemenea o preschimbare pentru capital și așteaptă executarea acestei învoeli pentru ziua de 21 Februarie 1919 fixată de pârât prin mandatarul său D-l avocat Celibidache. În ziua de 21 Februarie 1919 numitul pârât însărcinează printr-o scrisoare pe avocatul și mandatarul său Paul N. Celibidache să comunice Băncii reclamante că fiind indispus nu poate eși din casă, însă în scurt timp va aranja această chestiune conform înțelegerii — deci confirmă și situațiunea contului ce i se trimisese și mandatul dat D-lui avocat Celibidache;

Ca față de refuzul pârâtului de a-și îndeplini angajamentul luat, Banca Rahova-Bragadiru intentă două acțiuni cambiale în care cere plata sumei de lei 143800 valoarea cambiilor ce posedă împreună cu procente legale și obținând sentințele Trib. Ilfov Secția 2 Comercială No. 107 și 190 919 primește pe baza lor de la Casa de Depuneri suma de lei 167738, adică 143800 lei capital și 23938 lei procente legale, așa că mai rămâne de primit diferența de procente până la 12% și 1% comision conform convențiunei arătate mai sus în sumă de lei 34056 reclamate prin acțiunea de față;

Având în vedere că fiind dovedit în fapt și recunoscut în instanță de procuratorul pârâtului că convențiunea dintre părți a fost ca dobânda la sumele împrumutate să fie de 12% anual și 1% comision, o în afară de orice discuțiune că această convențiune trebuie executată întocmai — constituind legea părților — și justiția nu poate sub nici un motiv să o modifice;

Având în vedere că pârâtul prin reprezentantul său la acțiunea de față obiectează următoarele: 1) că în principiu Banca Rahova-Bragadiru nu are drept decât la dobânzi legale; — 2) că suma cerută prin acțiune nu o mai poate pretinde azi, de oarece prin sentințele obținute și executate — și care constituie lucru judecat — s'a operat novațiunea judiciară, care a avut de efect schimbarea situațiunei juridice anterioare; — 3) că a primit capitalul datorit și dobânda legală de 6% din sentințele Tribunalului Ilfov Secția 2 Comercială fără rezervă și că Banca asemenea a recunoscut că nu are de primit mai mult prin popririle făcute, prin petițiile cu ocaziunea ridicării lor și prin executare;

Având în vedere că orice datorie civilă sau comercială ajunsă la scadență produce de drept dobânda legală, iar legiuitorul prin art. 1589 cod. civ. a fixat această dobândă arătând că ea se aplică numai afacerilor unde nu s'a hotărât de părți cuantumul ei; că deci părțile contractante ale unui împrumut bănesc — cum este în speță — sunt libere să fixeze orice dobândă; iar în cazul când nu au fixat se va aplica textul articolului menționat; deci obiecțiunea ridicată de pârât ar fi fost întemeiată numai în cazul când între Banca reclamantă și pârât nu ar fi existat convențiune în privința procentelor, în care caz s'ar fi aplicat textul art. 1589 cod. civ.;

Considerând că în ce privește cea de a doua obiecțiune, după textul art. 1128 cod. civ. novațiunea se operează: 1) prin contractarea unei noi datorii substituie celei vechi care este stinsă; 2) prin substituirea unui nou debitor celui vechiu care este descărcat și 3) prin substituirea unui nou creditor prin efectul unui

nou angajament care descarcă pe debitor față de vechiul creditor, iar prin art. 1130 cod. civ. novatiunea nu se prezumă, voința de a face trebuie să rezulte evident din act;

Considerând că în speță nu ne aflăm în nici unul din cazurile limitativ prevăzute de art. 1128 cod. civ. și nici din hotărârile cambiale invocate de pârât nu rezultă cătuși de puțin voința Băncii creditoare de a opera vre-un fel de novatiune; și, din contră, prin scrisoarea Băncii din 18 Februarie 1919, recunoscută de pârât, se arată în mod lămurit că datoria constă în capital, procente de 12% și 1% comision;

Având în vedere că în ce privește cea de a treia obiecțiune că este din principiu în drept că renunțările la drepturi nu se presupun, și ele trebuie să rezulte din manifestarea expresă a voinței părților sau din fapte care implică o astfel de voință; prin urmare, Banca Rahova-Bragadiru, ca reclamantă, luând calea acțiunii cambiale pentru realizarea sumei datorite pe baza cambiiilor, este evident că în acțiunile intentate nu putea să ceară de cât procentele legale, pentru că altfel ar fi trebuit să renunțe la beneficiile ce legea acordă în materie cambială și executând hotărârile obținute nu putea cere mai mult; din aceasta însă nu se poate deduce nici un fapt ce ar implica voința Băncii reclamante de a renunța la dreptul de a cere executarea completă a convențiunii părților, adică și la restul de dobândă și comisionul neprimut, iar de o manifestare expresă a acestei voințe nu poate fi vorba;

Că, prin urmare, obiecțiunile ridicate de pârât nefiind întemeiate acțiunea urmează a fi admisă așa cum este formulată;

Văzând și cererea Băncii reclamante de a i se acorda și cheltueli de judecată, asupra căreia Tribunalul apreciind o fixează la suma de lei 200;

Penru aceste motive redactate de d-l judecător I. Curtovici Tribunalul admite acțiunea, etc.

(ss) I. Cernășeanu; I. Curtovici

Notă. — Tribunalul de Romanați, secția II-a prin sentința, ce o publicăm la pag. 121 a decis că în materie cambială stipulațiunea de dobânzi este «nulă și de nul efect» chiar dacă ar fi făcută prin act separat, de oarece și acest act separat își are cauza lui tot în cambie și a admite altfel ar însemna a se face iluzorie dispozițiunea din art. 273 cod. com. prin consfințirea unei obligațiuni, ce nu poate avea nici o cauză juridică.

Tribunalul Ilfov secția I comercială prin sentința No. 440 bis ce o publicăm la pag. 122 a decis, cu drept cuvânt, că prin convențiune separată părțile pot stipula o dobândă mai mare de cât cea legală și comision, iar diferența o pot cere și obține numai pe calea acțiunii comerciale, după ce a dobândit în urma unei acțiuni cambiale plata capitalului și a procentelor legale.

Noi credem că ambele soluțiuni sunt justificate în drept, căci fiind vorba de o acțiune cambială nu se poate cere alte dobânzi, decât cele legale; și deci stipulațiunea de dobânzi fie prevăzută în cambie, fie într-un act separat este nulă și de nul efect, în acțiunea cambială.

Sunt 3 categorii de clauze ce se pot găsi inserate într-o cambie: I. Clauze permise; II. Clauze nepermise și III. Clauze, cari se socotesc nescrise.

Vom examina pe scurt primele două categorii și ne vom opri la ultima, de oarece din această categorie face parte și stipulațiunea de dobânzi.

I. Clauze permise.

În art. 270 cod. comercial se arată cari sunt condițiunile esențiale ale cambii, adică cîciace trebuie neapărat să conțină o cambie pentru a fi valabilă. În afară de aceste condițiuni, o cambie poate cuprinde și alte clauze, dintre cari unele sunt admise de lege în mod expres, altele nu sunt menționate de lege, dar nu sunt oprite și nici nu sunt contrarii naturii cambii ⁽¹⁾.

Clauzele permise sunt și ele de două feluri

1. Clauze cari influențează obligațiunea cambială, fără însă a o contrazice. Exemple: clauza «nu la ordin» (art. 278); clauza prin care se domiciliază o cambie (art. 274, 341), etc.

2. Clauze cari nu influențează obligațiunea cambială. Exemple: clauza «cu avizare», care are de scop de a face atent pe tras să nu plătească mai înainte de primirea avizului, evitând astfel plata cambiilor falsificate; clauza prin care se indică valuta, etc.

II. Clauze nepermise.

În lege nefiind enumerate clauzele ce se pot trece în cambie, bine înțeles în afară de cele ce conform art. 270 sunt indispensabile, s'a decis unanim că nu sunt permise clauzele, cari ar fi contrarii vreunei dispozițiuni ale legii, sau cari ar fi contrarii naturei cambii, adică clauzele ce nu s'ar potrivi cu caracterele obligațiunii cambiale; obligațiune ce știm că este formală, completă și abstractă ⁽²⁾.

Clauzele nepermise atrag nulitatea cambii și în această categorie se cuprind:

1. Clauzele prin care obligațiunea cambială se pune sub o condițiune, sau prin care se face acea obligațiune dependentă de o contra prestațiune sau chiar de un alt document ⁽³⁾.

(1) Conform: Vivante, 1098 și urm.; Supino, 78; Bonelli Della cambiale 79, ediția Vallardi, Staub, Kommentar der Wechselordnung art. 4 n. 55.

(2) Vivante, 1098; Bonelli, p. 158; Supino, 78; Staub, art. 4 n. 63; Lehmann Wechselrecht, 387.

(3) Obligațiunea cambială nu poate fi condiționată, fie în ce privește plata (Curtea Apel București, 12 Iunie 1912, Curierul Judiciar 1912, p. 695; Jurisprudența în fișe, art. 270 n. 3 și 4 cu nota noastră), fie că face nesigură scadența (Judecătoria Ocolului IV București 14 Mai 1903, Curierul Judiciar 1903, p. 432) sau nesigur locul de plată (Vivante, 1098; Bonelli n. 77, Grunhut, Das Wechselrecht, I, p. 473; Staub, art. 4 n. 63); Lehmann, op. cit., p. 391 socotește valabilă o cambie plătitibilă la Sofia, dacă nu va fi război în Bulgaria la data scadenței.

Când cambia, printr-o clauză, depinde de un alt document, ea e nulă, căci o asemenea obligațiune nu este compatibilă

2. Clauza «fără garanție» sau «fără oblig», ori alta de acest fel, scrisă de trăgător sau emitent. Ce este drept, legea prin art. 280 cod com. admite asemenea clauză, însă numai la gir și în acest caz girantul e scutit de obligațiunea cambială ce ar putea să decurgă din girul său. Clauza menționată este limitată numai pentru gir, căci dacă emitentul sau trăgătorul ar putea emite o cambie cu rezerva «fără garanții», ar însemna că nu voește în realitate să se oblighe, că nu voește deci să facă o promisiune de plată; ceea ce, evident, nu se poate concilia cu natura cambiei.

Girantul poate transmite cambia fără să garanteze plata, pentru că în acest caz girul transmite o obligație cambială valabilă; pe când clauza «fără garanții» inserată de emitent face ca obligațiunea cambială de bază să lipsească.

De altfel codul de comerț în art. 278 când prevede clauza «nu la ordin», arată că ea poate fi scrisă și de emitent sau trăgător, pe când în art. 280 în ce privește clauza «fără garanție» sau «fără oblig» nu mai vorbește de trăgător, ci numai de girant⁴⁾.

3) Clauzele cari contrazic una din condițiunile esențiale arătate în art. 270 atrag nulitatea cambiei; așa: clauza «la purtător»; clauzele cari fac ca o cambie să fie plătitibilă altfel decât în bani, exceptându-se ordinele în produse⁵⁾.

Cambia, cuprinzând una din clauzele arătate mai sus, fiind nulă, ea nu se poate bucura de dispozițiunile legii cambiale, de aceea instanțele judecătorești trebuie să invoace din oficiu nulitatea, tot așa după cum din oficiu trebuie să invoace lipsa unei condițiuni esențiale, pe care legea le cere pentru valabilitatea cambiilor⁶⁾.

III. Clauze cari se socotesc nescrise.

Pe lângă cele două categorii de clauze examinate până aci mai avem și clauze cari, deși nu sunt în contrazicere cu natura însăși a obligațiunei cambiale, totuși — spre deosebire de clauzele examinate mai sus, cari anulează cambia — ele se socotesc ca nescrise, căci sancțiunea nulității cambii a părut legiuitorului prea aspră⁷⁾

cu caracterul cambiei de a fi un titlu complet. În acest sens Curtea de Apel din București; 12 Iunie 1912, a decis că este nulă o cambie care avea mențiune: Bun și aprobat pentru zece mii lei plătitibil în condițiunile scrisoarei D-lui C. Ionescu cu data de astăzi; vezi *Curierul Judiciar* 1912, p. 605 și Jurisprudența în fișe, art. 270 n. 2—4, cu observațiunile noastre.

În același sens: *Vivante* 1098; *Bonelli*, 77; *Staub*, art. 4 n. 68; *Rehbein*, Kommentar, art. 4 n. 1; *Beyer* în revista *Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht*, vol. 34 p. 12; *Casația Napoli*, 10 Octombrie 1891, *Foro italiano* 1892 p. 307.

(4) Conform; *Vivante*, 1100; *Bonelli* n. 77 pag. 159.

În Germania, unde nu sunt textele aceleași, cestiunea e controversată, totuși autorii cei mai cu autoritate sunt în același sens. (Vezi în *Bonelli*, loc. cit, nota 4.

(5) *Bonelli*, loc. cit.

(6) *Vivante* 1101; *Bonelli*, loc. cit.

(7) *Vivante*, 1102.

În această categorie se cuprind:

1. Clauzele, cari conferă creditorului, drepturi mai întinse, decât cele voite de lege. Într'adevăr, drepturile creditorului se valorifică în justiție prin acțiunea cambială, o acțiune foarte riguroasă față de debitor și foarte avantajoasă pentru creditor; ori legiuitorul a arătat (art. 344) la ce se «mărginește» acțiunea cambială și prin urmare orice stipulațiune în plus, care ar îngreuna situațiunea debitorului, se socotește ca nescrisă. Așa: clauza penală în caz de neplată la scadență; clauza ce dă dreptul creditorului să exerce acțiunea cambială de regres și peste termenul de 15 zile fixat de art. 345; clauza de renunțare la prescripție (art. 273)

2. Clauza prin care se stipulează dobânzi fie mai mari, fie mai mici de cât cele legale.

În această privință avem și textul art. 273 în ultima sa parte, care hotărăște: «promisiunea de dobânzi cuprinse în cambie sau renunțarea la prescripție se socotește ca nescrisă. Deci se consideră ca nescrisă o promisiune de dobânzi, când procentul ar fi chiar mai mare de cât 6% (dobânzile legale) și aceasta din cauză că, dacă s'ar fi admis a se stipula de către părți dobânzile, cambia ar fi circulat mai anevoios și în orice caz, mereu ar fi dat loc la calcule, pe când legiuitorul a voit ca cel ce are în mână o cambie imediat să poată ști ce anume sumă se poate cere în baza acelei cambii.

E bine să știm că pe când în legea cambială austriacă (art. 7, complectat prin Novella din 2 Noembrie 1858) prevede că este nulă cambia în care se stipulează dobânzi, în legea germană (art. 7), în codul italian (art. 254) și codul român art. 273) această stipulațiune nu are nici un efect cambial, se socotește nescrisă.

Stipulațiunea dobânzilor în cambie este oprită nu pentru că ar fi în contra ordinii publice ci, după cum am văzut, pentru că o asemenea stipulațiune ar îngreuna circulațiunea cambiilor. De alt fel cum s'ar putea susține, că stipulațiunea unei dobânzi de lei 6,75% ar fi contrarie ordinii publice?

Nu încapă discuțiune și toată lumea este de acord să spue că, față de art. 273, nu se poate pe calea acțiunei cambiale să se ceară alte procente, de cât cele legale, orice stipulațiune contrarie fiind socotită ca nescrisă și iarăși toată lumea e de acord că, dacă legea oprește o stipulațiune de dobânzi în cambie, nu se poate permite ca într'o acțiune cambială, creditorul să vie cu un document străin și să zică: legiuitorul a oprit stipulațiunea de dobânzi în cambii, dar nu și în documente extra cambiale. Nu se poate ține acest limbajiu de oarece: a) în acțiunea cambială creditorul nu poate să se servească în dovedirea

obligațiunei cambiale de cât de cambie, ca fiind un titlu eminamente complet și b) a admite contrariu ar fi să se facă cu totul iluzorie dispozițiunea art. 273.

Dar dacă asupra acestui punct toți sunt de acord, se discută însă cestiunea, dacă stipulațiunea de dobânzi, fie cuprinsă în cambie, fie cuprinsă într-un act separat, se poate invoca pe calea unei acțiuni de drept comun.

Între clauzele ce se socotesc ca nescrise, doctrina face o distincțiune: sunt clauze, cari nu pot fi inserate în niciun act, cum ar fi renunțarea anticipată la prescripție (art. 1838); sunt însă și clauze ce pot fi inserate în orice acte juridice, în afară de cambie. Printre acestea din urmă este promisiunea de dobândă și am văzut mai sus cauza pentru care ea este socotită ca nescrisă.

Presupunem că într-o cambie se prevăd procente de 8%. În acțiunea cambială nu se pot cere decât procentele legale de 6%, întrebarea însă este, creditorul nu poate cere pe calea unei acțiuni civile sau comerciale diferența sumei dela 6% la 8%?

Răspunsul nostru e afirmativ. Dacă rațiunea ultimei părți din art. 273, care se referă la promisiunea de dobânzi, este numai să faciliteze circulațiunea cambiei, nimic nu se împotrivesc pe calea ordinară a dreptului comun creditorul să-și valorifice drepturile sale, căci încă odată, promisiunea de dobânzi se socotește ca nescrisă numai în ce privește acțiunea cambială. *Iată deci cum stipulațiunea de dobânzi, făcută în cambie, nu este «nulă și de nul efect»⁸⁾.*

Acelaș lucru și cu promisiunea de dobânzi făcută într-alt act decât în cambie.

Este drept că în Italia găsim pe Vidari, care la No. 6531 scrie: «Mai mult, noi credem (cu toate că poate litera legii ar putea să ne lase să credem contrariu), că o promisiune de dobânzi, sub orice formă și chiar conținută într-un act separat, trebuie socotită ca nulă și de nul efect, pentru că actul separat având drept cauză tot cambia, prohibițiunea stabilită pentru aceasta trebuie să aibă putere și asupra lui»⁹⁾.

Vidari în sprijinul părerii sale citează numai o sentință a Tribunalului comercial din Napoli, dela 28 Decembre 1881, căci trimeterea ce o face la o decizie a Tribunalului suprem austriac nu poate avea însemnătate, de oarece, cum am arătat, sistemul legii austriace este cu totul altul decât cel urmat de legiuitorul nostru.

Cum foarte bine arată *Vivante*¹⁰⁾, părerea lui Vidari ar fi întemeiată numai atunci, când dispozițiunea din art. 273, care se referă la stipulațiunea de dobânzi în materie cambială, ar fi de ordine publică; ori, cum aceasta nu se poate susține, rămâne că dobânzile stipulate în materie cambială pot fi cerute, însă nu prin acțiunea cambială, ci printr-o acțiune civilă sau comercială, după cum va fi cazul.

În concluziune: Promisiunea de dobânzi este socotită ca nescrisă, întru ce privește acțiunea cambială; ea poate face obiectul unui proces-civil sau comercial, fără ca prin aceasta să se facă iluzoriu art. 273, de oarece acest articol își atinge scopul: cambia, grație dispoziției lui, circulă cu înlesnire și în acțiunea cambială dispoziția acestui articol trebuie observată cu strictețe. Dar atât și nimic mai mult. Legea în art. 273, când vorbește de promisiunea de dobânzi nu se ocupă decât de ceea ce se va întâmpla într-o acțiune cambială, iar nicidecum nu a voit să statueze asupra acțiunilor civile sau comerciale, ce se pot intenta în legătură cu o cambie.

I. N. Fintescu

Magistrat

Ploesti, Februarie, 1920.

Legea pentru organizarea și administrarea teatrelor

Art. 7, lit. e.

Reacionând împotriva sistemului nostru procedural greoiu, lent, complicat și bogat în mijloace de șicană și târăgănire, rând pe rând diferite ramuri de activitate au căutat să se sustragă instanțelor ordinare supunându-se judecării unor arbitri aleși dintre reprezentanți ai profesiei și unei proceduri sumare și rapide.

Exemplul l-au dat în această privință, cum era și firesc, comercianții, cari și-au instituit o cameră arbitrală cu o procedură specială prevăzută de art. 47—58 din legea burselor.

Dela aceleași intenții a pornit și autorul legii pentru organizarea și administrarea teatrelor din România, care cunoscând din experiență frecvența incidentelor dintre artiști și patroni, a voit să pună la dispoziția ambelor categorii un mijloc rapid de conciliațiune și judecată și a prevăzut în acest scop în art. 7 alin. e ca instanță consiliul de administrație al Teatrului Național.

Pornită dela cele mai bune intențiuni, inițiativa autorului legii teatrului s'a lovit în aplicarea practică de o sumă de inconveniente datorite în primul rând laconicei redactări a textului care a voit să cuprindă principiul, organizarea și procedura acestei instanțe de arbitraj într'un singur alineat e al art. 7:

«De a hotări asupra neînțelegerilor ivite în exercițiul funcțiunii lor între artiștii dramatici și directorii trupelor particulare, fie ei români sau străini

8) A se vedea *Bonelli*, n. 77, care ne arată că dobânzile prevăzute în cambie trebuiesc asimilate dobânzilor cuprinse într'un act separat *inter partes*, căci calitatea specială de cambie nu înlătură calitatea acesteia mai generală de a fi un act scris.

9) Argumentarea lui Vidari este adoptată de Tribun. Ro-Romanați.

sau asupra neînțelegerilor ivite între trupele străine și impresariilor dacă prin înviolala înscrisă între părți se va fi convenit a se deferi consiliului de administrație.

Hotărârile se vor executa prin agenții tribunalelor conform dreptului comun și cu formele cerute pentru executarea hotărârilor judecătorești.

Părțile vor fi citate dinaintea consiliului de administrație prin organele administrative. Hotărârile vor fi executorii. În contra lor se poate face recurs în casajie în termen de o lună dela pronunțare. În caz de casare, afacerea va reveni dinaintea consiliului de administrație cu îndatorirea pentru el de a se conforma».

Primul paragraf al acestui aliniat — principiul textului — e redat destul de clar. Autorul legii a știut ce vrea să facă.

Nu tot așa e cu paragrafele următoare care prevăd procedura. Autorul legii nu era nici jurist și — se pare — nu a găsit necesar să se consulte cu un jurist în această privință.

Intr'adevăr, pe cât de explicit relativ e textul legii burselor, pe atât de vag e cel al legii teatrelor care lasă loc liber tuturor ipotezelor și controverselor.

Art. 50 și 51 al Legii Burselor arată pe larg procedura de citare și de judecată, art. 53, modul de redactare a deciziei, art. 54 căile de atac, iar art. 56—57 mijloacele de executare ale deciziei.

Textul de care ne ocupăm al Legii Teatrelor prevede în materie de citare numai că «părțile vor fi citate dinaintea consiliului de administrație prin organele administrative fără a preciza care sunt aceste organe.

Ne putem întreba cu drept cuvânt în ce condiții se va face citarea părților?

Înțeles a legiuitorul să se refere la codul de procedură civilă? Nimic nu o arată.

Voit-a să creeze o procedură specială? Nu o spune și nu o organizează.

Și atunci totul depinde de modul cum va înțelege să aplice legea consiliul de administrație al Teatrelor (care poate cuprinde sau nu oameni de legi).

Firese e, desigur, că formalitățile prevăzute de art. 72 c. pr. civ. să se aplice oricărei judecăți. Astfel e elementar de logic că citația trebuie să cuprindă ora, ziua și anul înfățișării, numele, pronumele și domiciliul reclamantului și pârâtului și felul pricinii.

E dela sine înțeles că o copie de pe acțiune trebuie trimisă pârâtului ca să știe pentru ce e chemat în judecată și să se poată apăra.

Logic e să se lase un anume termen pârâtului ca să-și pregătească apărarea.

Toate aceste lucruri sunt elementare oricărei judecăți. Cu toate acestea în lipsă de text care să le prevadă și să sancționeze neîndeplinirea lor, în lipsă de text care să se refere la dreptul comun în materie de citare precum se referă în materie de execuție, e îndoelnic că neobservarea acestor principii ar putea atrage vreo nulitate.

Tot astfel textul legii nu prevede nimic în privința procedurii, judecății și redactării deciziei.

Nu se prevede cine trebuie să compună complexul instanței care judecă.

Art. 3 alin. 2 al legii prevede că Consiliul de Administrație se compune din trei persoane: un reprezentant al Ministerului de Instrucție, un reprezentant al comunei și unul al artiștilor, iar art. 17

prevede că directorul teatrului e de drept președinte al consiliului de administrație.

Art. 17 mai prevede obligația pentru directorul teatrului de a convoca consiliul de administrație regulat cel puțin odată pe săptămână în decursul stagiunii teatrale și că în aceste ședințe, hotărârile se vor lua cu majoritate de voturi; în caz de paritate votul directorului va fi preponderant.

Toate aceste texte nu ne arată însă precis și fără loc la controverse cum trebuie compusă instanța care judecă diferendele între artiști și impresari.

Inclinăm a crede că din suscitările textelor reiese că e necesară prezența la instanța de judecare a întregului consiliu de administrație compus din director ca președinte și cei trei membri ca judecători, că decizia trebuie luată cu trei voturi contra unul sau cu două voturi (inclusiv al președintelui) contra celorlalte două. Această constituire a instanței ni se pare logică pentru a asigura reprezentarea în consiliu a tuturor intereselor ce pot fi în conflict cu prilejul litigiului.

Nu credem însă că aceasta are loc în practică. Pe cât suntem informați, ședințele se țin și deciziile se iau nu cu unanimitatea, ci cu majoritatea membrilor consiliului. Cum legea nu prevede nimic în privința constituirii instanței, credem că nici un motiv de atac al deciziilor acestui consiliu nu poate fi dedus din modul său de constituire a instanței.

Textul legii nu prevede funcțiunea și atribuțiile unui grefier. În practică acest rol e ținut de secretarul teatrului sau de alt funcționar superior prin delegație.

Ne putem întreba cu drept cuvânt cum poate fi tolerată o asemenea lipsă de precizie a constituirii instanței, dar încă odată nu vedem mijlocul de invocare a relei sale constituirii cât timp legea nu dă nici o indicație asupra alcătuirii sale.

Legea nu prevede nici modul de redactare a deciziilor consiliului. În practică ele au forma obișnuită a textului unei hotărâri inclusiv pronunțarea în ședință publică. Se respectă astfel principiile elementare ale procedurii civile, dar se respectă prin imitație și uz, fără vre o obligație de text și fără vre o sancțiune prevăzută de lege, în care nu vedem trecută nici măcar obligația publicității debaterilor.

Textul ce analizăm prevede că aceste hotărâri sunt executorii și că executarea se va face prin agenții tribunalelor (ar fi putut preciza prin portări) «conform dreptului comun și cu formele cerute pentru executarea hotărârilor judecătorești».

Ultimile cuvinte au aparența de a voi să lămurească și să cuprindă totul. În realitate nu spun nimic.

În primul rând cine investește decizia consiliului de administrație cu formula executorie? Firese ar fi indicat Directorul Teatrului și această atribuție ar reesi din textul art. 6 care prevede că Directorul Teatrului execută toate dispozițiunile consiliului de administrație.

Se cuprind oare și deciziunile în expresia generică de «dispozițiuni»? Legea burselor prevede că executarea se va ordona de președintele comitetului bursei printr'un mijlocitor oficial pentru partea din decizie ce ar intra în competența acestora, iar pentru ceea ce ar excede această competență, prin portări.

Credem că această cale e indicată și pentru deciziile consiliului de administrație al teatrului ca instanță de judecată.

În practică însă se petrece faptul bizar că atât Președintele bursei cât și Directorul teatrului se adresează Primului Președinte al Tribunalului cu rugămintea de a interveni pe lângă șeful portăreilor ca să execute decizia.

Primul Președinte face o adresă în acest sens Șefului Corpului de Portărei și decizia se execută fără a fi investită cu formula executorie adică cu violarea dispozițiilor art. 135 c. proc. civ.

Legea mai prevede o singură cale de atac împotriva deciziilor consiliului de administrație și anume recursul în casație în termen de o lună de la pronunțare.

Decretul mai adaugă că „în caz de casare afacerea va reveni dinaintea consiliului de administrație cu îndatorirea pentru el de a se conforma”.

Căutând să dăm un înțeles acestei fraze obscure și cu desăvârșire lipsită de simț juridic, ar trebui să deducem că judecând recursul și casând, Casația trebuie să evocă fondul (ca în materie electorală și de anumite decrete-legi) și apoi să trimită dosarul consiliului de administrație cu obligația de a executa decizia Casației.

Nu putem afirma că aceasta a fost intenția legiuitorului, pe care textul nu o trădează de loc.

Mult mai logic și mai juridic, legea Burselor trimite decizia casață spre o nouă judecare Curții de Apel respective.

Legea teatrelor nu prevede nimic despre dreptul de opoziție. Înclinăm a crede că nu-l acordă de vreme ce consideră drept singură cale de atac recursul în termen de o lună dela pronunțare. De altfel opoziția e incompatibilă cu o procedură rapidă și tendința doctrinei și a legislației din ultimul timp e suprimarea cu totul a dreptului de opoziție.

De asemenea legea teatrelor nu vorbește nimic despre dreptul de contestație.

Art. 56 alin. 3 al Legei burselor prevede că dacă prin executarea deciziunii Camerei de arbitri se vătămă interese ale *terțelor persoane*, contestațiunile, ce aceștia vor face, se judecă de instanțele ordinare conform dreptului comun.

Conform legii burselor ar rezulta per a contrario că dreptul de contestație nu e acordat părților litigante de vreme ce legea nu vorbește decât de terți.

De asemenea ni se pare greu de determinat cui se va adresa contestația contra executării unei decizii a camerei de arbitri de vreme ce textul legii burselor vorbește de instanțele ordinare, iar art. 400 c. pr. civ. se referă la instanța care a înscuvințat titlul executor (în practică am arătat că nu se face nici o investire) sau la cea care execută

hotărârea (după lege nu e o instanță, ci un agent, iar în practică e discutabil că Primul președinte al Tribunalului execută decizia când el nu face decât să intervieve pe lângă portărei).

Legea teatrelor nu are nici o dispoziție în privința dreptului de contestație. Înțeles-a legiuitorul să se refere la dreptul comun, care conform art. 399 c. proc. prevede că «orice execuție silită se poate contesta de cei interesați sau vătămăți prin executare?»

În acest caz ar fi trebuit să prevadă legea, cui urmează să se adreseze această contestație și să-i reglementeze exercițiul cel puțin în felul în care a fost prevăzută de legea burselor.

Recunoaștem că în principiu dreptul de contestație e foarte legitim. Ne îndoiim însă de admisibilitatea lui în speță întrucât legea teatrelor, legea de procedură sumară și excepțională, nu a prevăzut dreptul de contestație.

În sensul că dreptul de contestație nu e admisibil în materie de legi speciale cu procedură proprie cităm o recentă decizie No. 118/919 a Curții de Apel s. I din București în materie de legea avocaților.

Ar urma deci ca debitorul sau terțul legat prin executarea unei decizii a Consiliului de Administrație a Teatrului să se adreseze Primului Președinte al Tribunalului solicitând o ordonanță prezidențială spre a evita aplicarea unor măsuri de natură a-i vătăma interese legitime și să recurgă apoi la o acțiune principală în daune sau tinzând la salvagardarea intereselor sale.

* * *

Am notat câteva lacune, ciudățenii și controverse la cari era fatal să dea naștere în practică textul art. 7 alin. e al legii teatrelor.

Aceste reflexiuni ne-au fost sugerate de dificultățile ivite cu prilejul judecării unui diferend dintre artista Lenett Ger și proprietarul de teatru I. Zaharia. Ne rezervăm dreptul de a reveni asupra speței după ce se va fi pronunțat Casația s. II unde e pendinte un recurs în această speță.

Deocamdată ne îndeplinim o datorie atrăgând atenția asupra lacunelor legii teatrului.

Principiul dela care a pornit autorul legii; asigurarea pentru artiști și impresari a unei justiții rapide și echitabile e prea laudabil pentru ca nerealizarea lui în practică să nu îndemne la mijloace de remediere pe toți cei ce se interesează de soarta artiștilor și de bunul mers al artei.

Alex. Volescu

REZUMATELE JURISPRUDENTEI

CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI

SECȚIA I

Apelant: Ministerul Agriculturii și Domeniilor, prin d. avocat G. Netter.

Intimați: Lucreția Maior N. Raznoveanu, Aurelia și I. Irimescu prin d-l avocat Const. Cernescu.

Ordonanța prezidențială. — Decretul lege No. 1480/917. — Autoritate de lucru judecat. — Statul. — Condamnarea la cheltueli. — Decretul lege No. 3603/918.

Legiuitorul prin decretul-lege No. 1480/917 a dat drept părților ca să ceară trib. pe cale de ordonanță prezidențială anularea actelor făcute cu supuși statelor

inamice în timpul ocupațiunei. Acest fel de ordonanță nu poate să constituie lucru judecat decât numai față de părțile, care figurau în actul a cărui anulare s'a cerut, nu însă și față de Stat, care nu a participat la darea ordonanței. Legiuitorul prin decretul lege No. 3603/918 făcând mențiune tocmai de actele prevăzute prin decretul-lege No. 1480/917, le presupune, până la proba contrarie, ca făcute în folosul inamicului, și pentru a scăpa de consecințele acestei prezumțiuni, nu este de cât calea contestației la executare înaintea Trib. respectiv în termen de o lună dela publicarea decretului-lege No. 3603/918, iar nu contra ordonanței prezidențiale.

Prin urmare, condamnarea statului, care a cerut punerea sub sechestru a minei de cărbuni a intimaților,

la cheltueli de judecată, este nelegală. (*Curtea de Apel București secția I, Decizia civilă No. 177 din 29 Dec. 1919, prin care s'a admis apelul contra sentinței civile No. 151/1919 a Trib. Dâmbovița secția I-a*).

SECȚIA II

Apelant: Roza Bășchinas prin d-l avocat Solomonescu.
Intimată: Aurelia Cionca prin d-l avocat Pipos.

Apel. — Petiția de apel. — Ce condițiuni trebuie să îndeplinească? Art. 69, 326 și 333 pr. civilă.

Conform art. 333 pr. civilă toate rânduețile prescrie pentru Trib. de întâia instanță se aplică și la Curțile de Apel.

Conform art. 69 pr. civilă orice chemare în judecată trebuie să cuprindă: numele, pronumele, domiciliul sau locuința părâtului, obiectul cererii, și când este vorba de nemîșcătoare situațiunea precisă a imobilului; iar toate acestea sub pedeapsa de nulitate a apelului, căci scopul acestor dispozițiuni este de-a individualiza cât mai bine pe părât și a stabili în mod precis identitatea părților litigante.

Conform art. 326 și 333 pr. civilă aceleași condițiuni trebuie să le îndeplinească și petiția de apel și sub aceleași sancțiuni.

Prin urmare, în speță, apelanții neprevăzând în cererea lor de apel nici numele, nici pronumele, nici domiciliul intimatului, apelul urmează a fi considerat ca neregulat făcut. (*Curtea de Apel București secția II, decizia civilă No. 203 din 15 Decembrie 1919, prin care s'a respins apelul contra ordonanței prezidențiale a Trib. Ilfov secția II-a*).

SECȚIA III

Apelantă: Societatea marilor stabilimente din Constanța, prin d-l avocat G. Malcoci.

Intimat: Baronul Edgard de Marçay, prin d-l avocat I. G. Cohen.

Societate. — Adunare generală. — Anunțarea ei în ziarele franceze. — Forță majoră. — Nesuspendarea efectului deciziunilor luate de adunarea generală a societății.

O societate, care face prin comitetul ei toate diligințele ca să aducă la cunoștința acționarilor ei locul, data și ordinea de zi a ținerii adunării generale, însă din cauză de forță majoră — creată din starea de război — n'a putut parveni înștiințarea — nu e în culpă.

Prin urmare, în speță, deși s'a trimes ziarului «La Loi» aflușul de publicitate, însă, din cauza poștei, n'a ajuns la destinație, faptul acesta nu poate îndritui pe un acționar să ceară suspendarea efectelor deciziunilor luate de adunarea generală a societății în ziua de 11 Mai 1919 (*Curtea de apel București, secția III, Deciz. com. No. 51 din 3 Noembrie 1919, prin care s'a admis apelul contra ordonanței prezidențiale No. 11039/1919 a trib. Ilfov secția I com.*).

SECȚIA IV

Oponent: N. Nenciulescu, prin d-l avocat Rossetti.
Intimat: M. Perlman, prin d-l avocat S. Cristescu.

Apel. — Motive. — Necomunicare. — Art. 236 și 69 pr. civilă. — Decădere.

Art. 326 pr. civ. prescrie că petiția de apel trebuie, între altele, să cuprindă și mijloacele apelului; iar art. 69 pr. civ. arată modul și forma în care trebuiesc comunicate motivele de apel, cu arătarea că o nouă amânare nu mai poate avea loc.

Jurisprudența a admis că necomunicarea motivelor de apel în formele și la termenul fixat, atrage o decă-

dere pentru partea apelantă de a mai depune altele, și, ca atare, apelul urmează a se considera ca nemotivat. (*Curtea de apel București secția IV, Deciz. civ. No. 160 din 13 Noemb. 1919, prin care s'a respins apelul contra sent. No. 153/1919 a trib. Ilfov secția I civ. cor.*).

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurrent: Floarea Ion Nică Terci, prin d-l av. I. Hera.

Intimat: G. Grigorescu, prin d-l av. Băscăanu.

Legea judecătorilor de ocoale. — Modul de îndeplinire al procedurii pentru citarea părților. — Art. 61 din lege, 89 din regulament și art. 152 pr. c.

Din combinarea art. 61 legea jud. de ocoale cu art. 89 din regulamentul aceleiași legi, reiese că procedura pentru chemarea părților se îndeplinește prin îngrijirea părții stăruitoare.

De aci rezultă că cel care primește citațiunea pentru a fi înmănată părții adverse, este presupus că cunoaște termenul fixat pentru judecarea pricinii, — astfel că instanța de fond nu violează întru nimic dreptul de apărare și nici dispozițiunile art. 152 pr. c., atunci când pe baza citațiunii produsă în ședință de partea protivnică, care se prezintă și își stabilește identitatea, dă hotărîre în lipsă contra celui care stăruise să se emită citațiunile, dar nu s'a prezentat în instanță și nici nu a adus dovezile de comunicare. — (*Cas. I, Deciziunea No. 277 din 14 Noembrie 1919, prin care s'a respins recursul făcut contra sentinței No. 99/1919 a trib. Vlasca*).

SECȚIA II

Regulament de competență în cauza lui Petrache Anghelina și alții.

Militari în concediu sau permisiu. — Infracțiuni de drept comun. — Competința instanțelor ordinare chiar în timp de război — Art. 53 codul just. militare și art. 31 titlul II adițional.

Pentru crimele și delictele de drept comun, militarii aflați în concediu sau permisiu, chiar în timp de război, sunt justițiabili de instanțele ordinare, aceasta potrivit art. 31 din titlul II adițional c. j. m. și a art. 53 c. j. m., care arată că ei sunt supuși tribunalelor militare numai pentru crimele și delictele prevăzute la cartea IV, titlul II c. j. m. (*Cas. II, Dec. penală 1743 din 9 Decembrie 1919, prin care s'a regulat competența*).

SECȚIA III

Recurrent: N. M. Sotir, prin d-l av. C. Zottu.

Intimat: Ministerul de Justiție, prin d-l av. I. Boambă.

Legea de organizare judecătorească. — Magistrat dispensat de serviciu. — Avizul Consiliului disciplinar. — Necitarea magistratului. Măsură ilegală. — Art. 135 al legii.

Când un magistrat inamovibil a fost dispensat de serviciu, pentru cauzele prevăzute de art. 135 din legea organizării judecătorești, pe baza avizului dat de Consiliul de disciplină, această măsură este ilegală în cazul când avizul Consiliului s'a dat în lipsă și fără citirea magistratului. (*Cas. III, deciziunea No. 409 din 26 Noembrie, 1919, prin care s'a admis, după divergență, recursul în contencios*).